Број 140 У Новом Саду у петак 1. (14.) јула 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази, се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима, који су се претплатили само на другу четврт или на месец дана. Стога молимо све наше поштоване претплатнике, да обнове претплату, јер се по решењу управе лист ником неће слати на вересију. Уједно молимо све наше поштоване једномишљенике, да нам набаве нових претплатника.

Цена је назначена на челу листа

Администрација „Заставе“.

Борба је почела.

Будимпешта, 30 јуна.

Угарска престоница постала је и опет поприште велике борбе. Куенова влада ухватила се у коштац са опозицијом. Отпочела је борба, којој се за сада не може предвидети свршетак. У угарском сабору дошло је и опет на дневни ред питање о војсци, које већ десет година изазива кризе у Угарској. То је пит ње срушило већ неколико влада, а постало је судбоносно и по Куенову владу. Сад се јасно види, за што је Беч онако својски помогао Куену и Тиси да створи већину у сабору. Они су се обвезали, да спроведу повећање војске, за којим Беч толико жуди. Беч је пак пристао, да се одгоди изборна реформа, дакле да се не уведе опште, једнако и тајно бирачко право. Куен и Тиса хоће да изврше своје обећање, стога су на саборски дневни ред стављени законски предлози о уређењу војске са неком журбом. Куен и Тиса, верне слуге незаситивог Беча, журе се, да што пре испуне своје обећање. Главно је њима, да Угарска даде Бечу што више крви и што више новца, јер ће на тај начин осигурати своју власт на дуго време.

Куен и Тиса рачунају, да су садашње прилике врло погодне за извршење бечких жеља. Опозиција је завађена, а народ нерасположен за борбу; — тако су рачунали Куен и Тиса. Али догодило се нешто, што је збунило и њих и њихове бечке госе. Опозицијоне су се странке сложиле у борбу против владе. Колико је моћна сложна опозиција, доказало се у саборској седници на Петров-дан. Како су били на дневном реду законски предлози о војсци, није се о њима могла повести реч, јер је опозиција својом тактиком умела да спречи. У данашњој седници пак говорили су само известилац и један говорник од опозиције. Куен и Тиса бесне, што су им покварени рачуни. Бечки листови грме против опозиције у угарском сабору и препоручују влади да пооштри пословник. „Наје Фраје Пресе“ држи, да ће се то моћи у данашњем сабору да изведе, јер опозиција није јака као што је пре била, а народ је сада забављен жетвом, па не мари за догађаје у сабору.

Дакле и опет — пооштрење саборског пословника. Тиса је заборавио, како је прошао 1904. године, кад је насилно извршио промену саборског пословника. Пропао је као Јанко на Косову. Мирним путем није могуће, да се у угарском сабору спроведе измена пословника, а насиље ће изазвати огорчење у целој држави, па ће владу одувати на изборима посланика. Куен и Тиса преварће се у рачуну, јер се народ из досадашњег рада Куенове владе уверио, да она ништа друго не ради, него повећава терете, али права не даје народу Повећавањем војске умножиће се и терети, који су већ и сада несносни. Народ не пристаје да му се одводе на кланицу сви здрави синови. Народ неће и даље да пости, да би највећа господа могла и даље играти се војске и наше крваве грошеве трошити на топове и ратне бродове. Народ хоће миран рад, просвету и благостање. Народ хоће сам да одлучује о својој судбини. И ко се буде испречио народној вољи, биће уништен — тако поручује социјалистички лист Куену и Тиси. И доиста, социјалисте су на Петров-дан увече приредили у Будимпешти велику демострацију против предлога о војсци а за опште, једнако и тајно бирачко право. Тиме је и сокак потпомагао опозицију, а нема сумње, да ће и јавно мнење изван Будимпеште учинити своју дужност. Треба спречити наваљивање нових терета на народну грбачу. Ако народи у Угарској издрже у овој борби, победа не може изостати. Без борбе нема успеха.

Треба Беч уверити, да се народи више не дају изигравати. Обећавало се једнако и тајно бирачко право, а место тога тражи се сада повећање војске, јер се у Угарској нашло једно друштво, које за љубав власти нуди Бечу крв и новац угарских грађана. Том друштву не треба опште бирачко право, јер онда не би могло остати на власти. Против ових бечких лакаја мора се водити најодлучнија борба, јер она неће никада народима дати права, а непрестано ће повећавати терете. Борба је већ отпочела У тој борби мора узети учешћа сваки који жели добра нашој напаћеној домовини' Политички барометар предсказује велику буру — будимо спремни да нас догађаји не изненаде.

Свевид.

Политички преглед

Угарски сабор.

Јуче је у угарском сабору најзад отпочела борба због нових војних закона, која ће бити дуга и огорчена. Опозиција је и јуче изазвала расправу пре дневног реда, тако да се на дневни ред могло да пређе тек после подруг сата. Пре дневног реда

ОДЈЕЛАК.

Никола К. Јерковић (Загреб):

РОДОЉУБИВИ ПАБИРЦИ.

Србин — српски!

Неумрли наш Петар П. Петровић Његош посвећује свога „Пустињака Цетињског“ свако:

Србин српском роду своме
Ово дјелце посвећује;
Њ гово је ситно цв'јеће
По ливади правој Српства
И узрасло и побрато,
И у в'јенац роду дато.

*

Још године 1826., у „Српском Летопису“ (IV., страна 63) непознати песник (К. П.) из Пеште пева:

„Дај овамо момче српско
Твој'у просту фрулицу,
Да мало попевам српски,
А уз српску свирељку:
Из ње ће ме свако српско
Срдце лак' разумети!“

а на страни 65. пева:

„Перца које на ливаде
Гледи не покошене,
Лепим цветјем поносите
Руком јошт не убраним.
Из ливада само српске
Оно, вели, избира;
Српска њему бо ружица
Пријатнејше мириши.“

1828. године пева непознати песник (В. Ч.) у „Српским Летописима“ (II., стр. 26) а у песми „Ода на Српски Летопис“:

„Србин си? — Српској носи на жртвеник
Богињи цвеће, она ти перва да
Буде, по њеном њежно сади
Верту, подижи, заливај цвеће“.

*

Александар Андрић пева попут Гете а у „Mignonu“ у Српској чежњи:

Знаш ли.....
Гди су српски Муза' двори,
Гди се вјечно плаве своди,
Гди се Србу српски збори,
Гди се спрема златан вјек?
Ах тамо, тамо!
Могу чежња наћи само,
Волшебан лек. [4])

*

Драгомир Брзак пева у Покличу једне Српкињице:

„Ој Србине, роде мили,
ма на којој био страни
— — — — — —
Кудгод ходиш, српски збори;
гдегод станеш, српски твори;
свуда нек се српски оци,
у колиби и у двори,
све нек српски глас запрема,
да туђину места нема.“ [5])

Један од „велеиздајника“, Васо Лукач, трговац у Вргинмосту, имао је на својим „шкарпецлима“ наштампано ово:

„Свој своме, а сви народу српскоме“.
„Куд ће соко, него своме јату,
Куда Србин, него своме брату,
Памти добро и размисли дубље
То је право српско родољубље. [6])

*

Дубровник је српска зграда,
То је било биће вазда.
Сунце сиђе с истока
Живјела нам српска Бога!
Се врх Срђа вила кличе:
„Слава теби Дубровниче!“
Текла вода куд је текла:
Ја сам Србин од пор'јекла?
И гб Србин радо мр'јеђу
Своје не дам — туђе неђу. [7])

*

Већ око године 1858. настојањем Србина Николе Беговића пропева младо и старо под Петровом Гором:

Усклинимо с љубави
Светитељу Сави — —
Срп ке цркве врховној
Светитељској глави.
Мила наша Банијо
Лико и Крбаво,
Са свих страна сви Срби,

[4]) Димитрије Манојловић: „Цвеће Српски Пјесама. I.“ (Карловци, 1858.) страна 179.

[5]) Види „Српско Коло“ бр. 44., 1909.

[6]) Види „Стенографски записник“ о велеиз. парници, стр. 40.

[7]) Штампано у „Српској Лири“ (Дубровник) године 1904. стр. 21. и 22.

говорио је независњак Мартон Ловаси на саборски пословник. У прекјучерањој саборској седници упутио је саборски председник Берзевици посланика Хока, који је говорећи о земљотресу у Кечкемету рекао: „Шта мари влада што се затресла земља у Кечкемету, министар-председник пази само на то, да се не пољуља његов положај у Бечу“. Том изреком Хок је само критиковао владу и изразио своје политичко уверење. Саборски председник није га за то требао да упућује на ред, и тиме се огрешио о слободу говора и посланичко право слободне критике. Ловаси моли председника, да поправи ту своју погрешку, а ако неће, онда нека упути на ред читаву независњачку странку, која тако исто суди о Куеновој влади. О тој се ствари тада повела расправа, у којој су учествовали, осим саборског председника, посланици Смречањи, Ђерфи, Полоњи, Чермак, Хок, Јуст, Стеван Раковски, Силе, Сентивањи, Навађи и Бакоњи. Расправа је та трајала сат и по и после ње се тек прешло на дневни ред: на законске предлоге о војсци. Известилац барон Шољмоши препоручивао је сабору те предлоге, јер нам је потребна јака војска за случај рата, а и да се пред иноземством не срамоти тако један моћан народ као што је угарски и аустријски! — После известиочева говора на левици се заорили бурни поклици: Хох, хох! — Затим је независњак Бенедек предложио, да се прочитају дописи муниципија, који су поднесени против војних законских предлога. Како ти дописи нису били при руци, то ће се учинити у данашњој седници. — У име Кошутове странке говорио је против законских предлога о војсци Јован Тот. Не да ни потуре војсци, каква је данас, јер данашње уређење у војсци стоји у опреци са државноправном независношћу Угарске, са хиљадугодишњим угарским уставом, са материјалном снагом државе и са правом вољом народном. Овај сабор нема права, да одлучује у питању повећања војске, јер о том питању владина странка о изборима није народ ни питала, а садањи сабор уопће није израз праве воље народне.

Аустријски сабор.

Из Беча јављају, да је онамо приспео из Ишла краљ, да буде при отварању аустријског царевинског већа, које се састаје 4. (17) овог месеца. Краљ ће 5. (18) о. м. отворити веће престоном беседом. — Аустријски министар-председник Гауч води преговоре са странкама, да би се омогућио рад у сабору. Колико је Гауч у томе успео, не зна се.

Беч и Арбанаси.

У Бечу живо прате догађаје у Северној Арбанији, а како о њим суде показује чланак у „Пештанском Лојду“, у коме се огледа мишлење бечких меродавних кругова. По томе чланку, у Бечу су незадовољни данашњим држањем Арбанаса. Признају, да оно што турска влада нуди Арбанасима није много и да нема ни сигурности, да ће Турци то све што обећавају и дати Арбанасима, па ипак им саветују, да приме и то и да се покоре, јер иначе од њихова даља опирања може да има користи само — Црна Гора. У чланку се том каже, како у Бечу врло добро знају, да Арбанасе на отпор постичу с једне стране из Црне Горе, а с друге стране потстичу их њихове вође, претерани народњаци, који би од турске владе да изојују одмах све, што се само временом даје постићи. С тога они — у Бечу — као искрени пријатељи Арбанасима, саветују им, да је боље да приме оно, што им сад даје турска влада, него да даљим опирањем метну на коцку све, а отуда ће свакако доћи до судара између Турске и Црне Горе. Од тог пак судара слабе ће вајде видети Арбанаси, који теже да живе слободним националним животом. У најбољем случају може се постићи то, да Црна Гора распростре своју власт и на арбанашке крајеве. Питање је, хоће ли Арбанаси и тиме што добити. Кад би се пак предали, не губе ништа, јер иако турска влада не буде одржала своја обећања, моћи ће поново да се лате оружја, а тада ће наклоност читаве Европе бити на страни Арбанаса, који ће присилити Турску, да испуни арбанашке захтеве. — Сад је на Арбанасима, да ли да послушају бечке савете или не.

Бугарски краљ код аустроугарског владара.

Софијски листови дознају, да ће бугарски краљ Фердинанд у месецу августу посетити аустроугарског владара Фрању Јосифа. Бугарског краља ће на том путу пратити бугарски министар-председник Гешов и војни министар.

Ровења у Португалској.

У младој републици Португалији не престано рове монархисте, да би повратили краљевство, које је било земљу довело већ до пропасти. Ових дана покушали су, да се увуку у тврђаву св. Ђурђа, која се налази на сред Лисабона, али су их за времена опазили војници и испалили на њих пушке, те се монархисте разбегле. По „Келнским Новинама“, португалска је влада дознала, да монархисте хоће да нападну град Брагу (у Северној Португалији), те је тамо концентрисала војску.

Допис.

Загреб, 28. јуна (11. јула). (*„Конвертирање српско-општинских дугова“ у Загребу.)* Загребачки општинари не знају, осим одборника и скупштинара ама баш ништа, што се у црквено-школској општини догађа. Изузевши позиве, који се само у „Србобрану“ објављују, све се друго њима не јавља, као да се њих баш нимало не тиче. Од скора је и мимо утока, на који епархијски административни одбор у Пакрацу не издаде још никакво решење, држана црквена скупштина и попуњен црквени одбор, али киме, то не знамо. Концем године штампа се врло раскошно „Прорачун“, који би се у мањем формату и на једноставнијој хартији могао штампати у толико примерака, колико има опорезованих општинара обојега пола, па би тако сви они за исти трошак знали, како им стоји црквена општина и како се управља њеном имовином. Уза „Прорачун“ могао би се отштампати и „прописник распореза парохијала“, који би показивао, колико који општинар плаћа парохијала, а и да ли су сви Срби грађани православне вере опорезовани. Свега тога у „првој (!) општини у митрополији целој“ (тако се међу собом хвале) нема; па онда није чудо, што ни поводом приговора у „Застави“ називу „конвентирање“ (место „конвертирање“) не добише општинари извештај, како је та конверзија извршена.

Места у „Србобрану“ било би и за такове општинске објаве доста, јер он доноси често и онакове вести, које се његових читалаца тичу управо толико, колико и лањски снег; а иначе би му била дужност, да преко њега дознаје сав православни српски народ у митрополији, каквим се делима његов самосталски црквени одбор у Загребу прославио, да је загребачка црквена општина „прва“ у митрополији. С одоцнелим „исправкама“ (види бр. 131.), који су зачињене личним поругама, слабо се користи општинској ствари; но нека буду уверени они, који тако раде и у чије је име тај поругљиви начин у наш спор заведен, да ће им од њих названи „јадни старчић“ и преко своје воље очитати много тога, што им неће бити мило, јер се то неће дати никаквим „штампарским погрешкама“ исправити нити ма у што „конвертирати“; и због тога је најбоље, да се држимо стварнога разлагања. А на то имају право сви општинари, па и неопштинари, т. ј сви православни Срби из читаве митрополије.

Идући с тога гледишта, црквени је одбор требао да објави, како је црквена скупштина решила конверзију или „конвертирање српско општинских дугова“. А јер он то није учинио, зацело из пре наведеног разлога, наиме што је општинаре деградирао на „гласачу машин“ (зашто је особито добар доказ последњи избор изборника за бирање заступника у српски народно црквени сабор), зато га ми питамо јавно:

1.) Је ли истина, да је прихваћена понуда „Prve Hrvatske Štedionice“ уз камате по 5·44 процената на 50 година?

2.) Зашто „Српска Банка“ није поднела понуду, кад се бави хипотекарним зајмовима и преко две трећине свих дугова беху код ње начињене, а иначе су њен председник и дирекор одборници у црквеном одбору?

Остала питања, која се из ова два сама намећу, нека изволе читаоци по свом схваћању рашчишћавати. Општинари пак нека се спремају на плаћање већега парохијала, који је већ пре пар година за 100 процената повишен, а иначе се неправедно распорезује, што ћемо наскоро и примерима расветлити

Пламењача или пероноспора.

(Наставак.)

Да би се пронашло сигурно средство за сузбијање пламењаче, учени су људи чинили разне покушаје са разним средствима. Држало се у почетку, да американке одољевају пламењачи. И после узалудног покушаја са њима, када су американке као: жакез, отело и т. д. подлегле пламењачи, приступило се одлучној борби противу ње. Али сада је борба била управљена на гљивице као правом и јединим узроку ове заразе. И као што је неколико капи влаге, кише росе или магле потребно па да се од једне клице пламењаче развију милион и да све лишће у винограду за 48 сати спрже, исто је тако потребно само неколико капи кречнога млека са нај-

---

С мора и Дунава!
Да нам цијета олтар, вјера,
Српско име, слава стара!
Боже Србе чувај
И слогу им подај! [8])

*

Ко је Србин и Српскога рода,
И од Српске крви и колена,
А не дош'о на бој на Косово,
Не имао од срца порода!
Ни мушкога ни девојачкога;
Од руке му ништа не родило!
Рујно вино ни пшеница бела;
Рђом кап'о, док му је колена!

*

Српски народ на слуњској крајини пева љуљајући чедо у колевци:

„Српска вјера погинути неће,
Српска слава потамњети неће,
Цар се Лазо заборавит' неће,
Обилић се прегорети неће,
Југ Богдан се спомињати оће
И Косово поље жалостиво:
Док је сунца и док је мјесеца
Бранковић се проклињати оће,
Док Србина на свијету има. [9])

[8]) Сима Лукин Лазић: „Србин од Србина“ (Загреб 1895.) стр. 35.

[9]) Упореди: „Нови Васпитач“ за 1890., св. V. стр. 139

„Збирка срп. народ. умотворина“ од М. Кордуноша.

Манојло Грбић: „Карловачко Владичанство“ I. (Карловац 1891.) стр. 75.

Грујић: „Апологија“ (Н. Сад) стр. 176.

Јован Драгашевић пева у „Јеци од Гусала:

Од онога дана чемерногa,
Кад је српско пропануло царство
На Косову пољу јадовиту,
Србин трпље муке свакојаке
Од Турака, грдњих зулумћара,
И пропишта у окових тешких.
Све што му је најмилије било
Већ његово смјело бити није.

— — — — — — — —

Србин сеје, а Турчин пожњева,
Србин гаји, а Турчин ужива,
Србин ради, а Турчин се слади,
Србин роди, а Турчин одводи.
Српска земља турски спахилуци,
Српска чеда турски заточници,
Српске сабље о турским бедрима,
Српске токе на турским недрима,
Српско злато на турском оделу,
Српско благо на турским рукама
Турски коњи српске газе мајке,
Турска пушка Србина погађа,
Турска сабља српску главу сече:
Нигде мира за Србина нема,
Нигде станка ни весела данка!

(Наставиће се).

мањим делићем каквога отрова па да се клица пероноспорина уништи, а лист и остали зелени делови сачувају. Тај начин поништавања клица отворио нам је пут спасења од пламењаче. Огледи, да неколико чокота попрскаш смесом од плавога камена и креча не подлегоше пламењачи, дали су нам и средство, којим ћемо са пуно успеха моћи да бранимо своје винограде.

Да се задржимо мало дуже око овога средства. Јер у прво време сушибуба-филоксера, а после па све до данас пламењача, узрок су, што наши виногради и данас нису још на оном ступњу на ком би требали да су А потреба да се задржимо код овога је и то, што у обнављању виноградарства имамо са пламењачом највише посла.

Као најбоље а уједно и најподесније средство за сузбијање пероноспоре показала се бордовска чорба или бордовска смеса, која се справља у води растворено плавог камена и креча. Француз Миљорде почео је први употребљавати ову смесу Име „Бордовска“ добила је по вароши Бордо, у чијој су се околини први пут виногради овом смесом прскали. За справљање ове смесе и чорбе потребно је плавога камена, креча и воде.

Плави камен зове се још сињи камем, коњски камен и плава или модра галица Плави камен за смесу мора да је чист. Пошто је отрован то се ваља нарочита пажња обратити да не би дошао деци у руке. Да би били сигурни да ли је камен чист треба га куповати у крупицама — грумењима, а никако у прашку. Али ако смо већем принуђени да купимо ситнији плави камен, који је веома ретко чист, у већини случајева помешан са зеленом галицом, уверићe нас овај оглед о његовој чистоћи или помешаности: У чашу воде раствори се 25 грама камена плаветнога.

Када се после једнога сата плави камен раствори, остави се чаша да би се раствор слегао. Када се већем раствор слегао обратићемо на ово пажњу: Ако је течност чисто плава и бистра без талога, знак је да је плави камен чист. У противном има зелене галице и чега другог. Но за брже огледање поступићемо овим начином: У раствор плавога камена успе се кречно млеко, па ако смеса добије чисто плаву боју знак је да је плави камен чист. Добије ли смеса другу коју боју, онда у плавом камену има галице зелене.

(Наставиће се.)

Вести из места и са стране

Са словенског новинарског конгреса.

Јављају нам из Београда, да су многи учесници словенског новинарског конгреса јуче у 9 сати пре подне отпутовали на српској лађи „Шумадији“ за Ђердап. Иако су се неки гости већ разишли, ипак је велики број отпутовао за Ђердап. У Смедереву су словенски новинари одушевљено дочекани и угошћени. Синоћ је у Великом Градишту била вечера. И тамо су свечано дочекани. Данас се гости враћају у Београд, а одатле се разилазе својим домовима Сви ће заједно понети собом најлепше успомене, јер је Србија доиста лепо дочекала и угостила словенске новинаре. Србија се може поносити успехом својим, јер је заиста ово први потпуни словенски новинарски конгрес. Ни на једном конгресу досада нису били заступљени сви Словени, а у Београду су били заступљени сви, па и Пољаци и лужички Срби. Рад конгреса био је успешан, а од великог је значаја већ сам састанак свих словенских народа у једној групи То су добри знаци, који предсказују Словенима лепшу будућност.

Зајам од 6 милиона круна.

У последњој представничкој скупштини новосадској решено је, да се за градњу нове ћуприје на Дунаву и конвертирање осталих дугова подигне зајам од 6 милиона круна, те је магистрат овлаштен да ступи у преговоре са пештанском комерцијалном банком. Кад зајам буде закључен, моћи ће се присупити градњи нове гвоздене ћуприје између Новог Сада и Петроварадина.

Одгођена пчеларска изложба у Вуковару.

Као што је познато, одлучило је пчеларско друштво у Вуковару, да у спомен свог 20 годишњег опстанка приреди месеца августа о. г. Ш. земаљску пчеларску изложбу у Вуковару. Све су радње марног одбора биле у најбољем реду, разаслани су на све стране хиљаду прогласа, позива за суделовање и пријавница — али у то буде у Загребу закључена пасивна ресистенција учитеља, па од толиких многих учитеља, који важе у нашој домовини као изврсни пчелари, — јавио се за суделовање само један једини. Почем нам учитељи ускратише своју помоћ не само као изложитељи, него и као помагачи, морао је одбор пчеларског друштва у својој одржаној седници 1. о м. закључити, да се ради пасивне ресистенције учитеља одгоди Ш. земаљска пчеларска изложба у Вуковару.

Нове српске земљорадничке задруге.

Пишу нам из Денте: Парох Душан Гајић је трипут покушавао да у Денти оснује српску земљорадничку задругу, али није имао успеха. Зато ипак није малаксао. Покушао је и четврти пут, па је успео. Задруга је основана, а ових дана су јој и правила потврђена. Председник задруге је Јоца Ђорић, потпредседник Младен Станишић, чланови управног одбора: Милан Јеремић, Живојин Урош и Јова Вујин, пословођа Јоца Милутиновић. Оснивање српске земљорадничке задруге је од великог значаја за наше прилике, како са економског тако и са моралног гледишта.

— Основана је, од суда потврђена и у званичном листу објављена, те је и рад отпочела: Српска земљорадничка задруга у Вуковју (беловарско-крижевачка жупанија). У управном су одбору: Петар Вранешевић, као председник задруге; Милан Кргић, као заменик председника, те Илија Цјепаница, Симо Марковић и Тома Сладовић. Пословођа је Никола С. Воркапић.

Читуља.

Пишу нам из Херцегсуљоша: Овде, је после кратког али тешког боловања од оперисане ране црнога приштa, умро честити Србин и ватрени радикал Милош Петровић ратар, кога, осим родбине му, жали још и сва овдашње становништво без разлике народности, јер је покојник према свакоме добар и праведан био! Лака му црна земља и вечан помен међу нама!

Купујмо српске школске жигице — помозимо српске школе у будимској епархији.

Потписаној управи жале се са више страна на сметње око набављања српских школских жигица по разним местима. Тако, по неки трговци неће да држе српских школских жигица у својим радњама, јер на њима имају 4% мање зараде него на другим жигицама, а други опет неки трговци, који имају у својим радњама српске школске жигице, из истих разлога неће да нуде ове жигице, по неки чак и кад их публика тражи, изговарају се да их немају, и ма да их држе на стоваришту. Осим тога неки место српских школских жигица подмећу неке српске народне жигице. С тога се умољава родољубива српска публика, да искључиво тражи српске школске жигице и само те купује и троши. Кад се дотични трговци увере, да се родољубива публика српска не да помести у својој тежњи, да помогне сиромашним српским школама и да уме према потреби и из радње отићи, у другу радњу, где има српских школских жигица, пожуриће се и ти да задовоље родољубиве захтеве српске публике и набавиће и продаваће и они српске школске жигице. Овај позив и молбу управљамо нарочито на родољубиво српско свештенство, учитељство и задругаре и задругарке, да како сами поступају у горњем правцу, тако исто да у том смислу обавесте и што шире слојеве народне, па и омладину и децу народну, да одлучно траже и купују само Српске школске жигице. Помоћу тога њихова родољубива ревновања материјална помоћ сиромашним српским школама у будимској епархији од српских школских жигица према досадањем успеху најмање ће се подвостручити.

Купујмо само српске школске жигице.

Управа
срп. прав. епархије будимске

Какви су данас млађи.

Давно су прошла она времена, када су газде имале најбоље пријатеље у својим млађима, који су им били верни, одани и газдино добро пазили као своје рођено. Данас већином бива обратно. Има данас и таких млађих, који не само да не чувају газдино добро него хоће свога газду, који им даје хлеба, и да подкрадају. Али, богме, има их и таких, који у корист свога газде хоће да учине и оно, што није дозвољено и оно, што је кажњиво. Истина, ретки су данас таки млађи, претерано одани своме господару, али да их има, сведочи и овај случај, што се збио у Новом Саду, Овдашњи трговац Бранимир Мијатовић опазио је, да му из радње на темеринском друму од неког времена нестају неке ствари, али је ћутао. Није имао никаква доказа у рукама, па није смео никога да сумњичи. Но прошле недеље пуким случајем открије се и та тајна. У недељу у зору опази полицај Светозар Гаврилов, како неки човек носи темеринским друмом неки тежак сандук, Учини му се то сумњиво и пође за њим. Онај пак са сандуком дође до куће Јоце Ђорђевића, ту лупне на прозор код трговца Николе Ракића, који има трговину у Ђорђевићевој кући, прозор се отвори а сандук са леђа оног непознатог лепо склизне кроз прозор па у Николину радњу. У том стигне онамо и полицај, те пограби непознатог зајаку и позове га, да каже ко је. Овај пак, кад се видео на невољи, лепо призна, да се зове Феликс Јухас; да служи код трговца Бранимира Мијатовића; да је у оном сандуку шећер на коцке и да га је украо од свога газде. Полицај неверног слугу отпрати у затвор и поведе се истрага. Истрагом се утврди, да Јухас већ од дужег времена поткрада свога газду; да га је на тај начин оштетио са неколико стотина круна, а крађену робу доносио је у дућан Николе Ракића. Дакле, један неверан слуга, који свога газду поткрада. Али да видите сад, какви су млађи Николе Ракића! Никола Ракић за све то не зна ама баш ништа! Него његови млађи, верни и одани своме господару, сложили се са оним неверним слугом, те крађену робу продавали и новац стављали у газдину касу. Толико су привржени своме газди, да су хтели да га помогну чак и на тај кажњиви начин. Заиста, ретка оданост! — Ствар се та ипак свршила на миру, јер је Бранимир зет Ракићев, па се лепо изравнали, као што то и треба да је у роду.

Распрштала се творница динамита.

Из Франкфурта на Мајни јављају: Данас у подне се распрштала и у ваздух одлетела виргендорфска творница динамита. Погинуло је десет људи, а двадесет је опасно рањено. Многи су од њих на самрти. Од десет умрлих нашли су свега осам лешева. У оближњој шуми су нашли много комаћа човечја тела. Од творнице ништа није остало, само димњак.

Енглеска убојна мрнарица.

Приликом крунисања енглеског краља Ђорђа био је у Портсмуту велики преглед енглеске убојне мрнарице. На окупу је тих дана било око 240 ратних бродова. Бродови су били поређани у девет редова и сваки ред је био дугачак 9 хиљада метара. Брод „Нептун“ је огромних размера садржи 20.250 тона, 510 стопа дуг, брзина му је 21 клм. у сату; на њему је десет топова и пет малих торпеда. Сам брод кошта 50 милиона круна. Од већих бродова се истичу још и ови: „Св. Виндент“ 19.250 тона, на „Лорд Нелсон“ 16.500 тона. Сви бродови како су тамо били постројени садрже 1 милион 21 хиљаду 510 тона и стају 100 милиона фунти, или 2.500 милиона круна. Целокупна посада на свима бродовима износи 60 хиљада људи. Прорачун ратне морнарице за годину 1910—11 износи 40 милиона 603 700 фунти стерлинга, а то ће рећи 884 милиона 227 хиљада 900 круна. Топови на овим бродовима су све најмодерније, најсавршеније конструкције, и избацују у минуту до двадесет и пет метака, који често допиру до тежине 700 кила. Целокупна морнарица се дели у флоте, дивизије, ескадроне и флотиле. Има четири флоте: домаћа, атлантичка, средоземна и источна. На челу сваке флоте налази се по један адмирал. Овако скупљена флота на једноме месту није никада до сада била.

Исправак.

У 139. вечерњем броју „Заставе“, а у брзојаву „Банкет београдске општине новинарима“ стоји „конгресисте дочекаше зору око поноћи“, а треба да стоји: Конгресисте дочекаше зору. Око поноћи многи словенски новинари посетише забаву у официрском дому и т. д.

Кратке вести.

— По званичвој процени биће ове године у Угарској 44 милиона 323 хиљаде 800 метерских центи пшенице и 12 милиона 620 хиљада 600 мет цен. ражи. Прошле године је било 46 милиона 185 хиљада 23 мет. цент. пшенице и 13 милиона 294 хиљаде 103 мет. цент. ражи.

— Прошле недеље обесио се у Ст. Бечеју Фердинанд Рот дневничар код окружног суда.

У суботу потукли се на новосадској паробродској станици Сава Кузмановић из Черевића и Живко Попов из Бан штра. Отимали се, ко ће пре да натовари котарице са воћем и поврћем на кола. Кузмановић је ударио обраницом Попова по глави, те сад Попов лежи у болници, а Кузмановић у затвору

— Угарски министар просвете дозволио је, да се за јужну Бачку постави засебно школско надзорништво са седиштем у Новом Саду.

— У Њујорку је сунчаница јуче убила 26 људи. Ове недеље умрло је у Њујорку од сунчана удара 234 душе.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 1. јула 1911. године.

Пшеница прве каквоће нова 22 К — п. до — К — п
Пшеница нова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 21 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 14 К 80 п. до — К — п.
Зоб нова 18 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 14 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 124 до — п.
Свињи средњи . . 120 до — п.
Свињи лаки . . . 120 до — п.

од једне киле.

Теоци 120 К по кили.
Овци 30—40 К пар.
Јагњци 20—30 К пар.

*

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

30. јуна било је 3 20
1. јуна било је 3.08

ЗА СВОЈУ

помодно-мануфактурну трговину

требам

СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА

који потпуно влада мађарским и немачким језиком.

Душан С. Марковић
Нови Сад.

1049 1 2

РАДЊА У СОМБОРУ

нт месту најживљег промета близу жељезничке станице

ПРОДАЈЕ СЕ

уз врло повољне услове. — Ближа извешћа даје

М. Божић
банкарска и робна комисионарна радња (Сомбор.)

1055 1 - 6

❖ СРПСКА ❖

Земљорадничка Задруга

у Ковачевцу крај Нове Градишке;

имаде на продају било цјелокупну количину или дјелимично до 130 хектолитара чисте, добро печене шљивове

РАКИЈЕ

од 26 до 28%

У Ковачевцу, пошта Нова Градишка, 6. јула 1911.

Српска земљорадничка задруга.

1043 2—4

Да ли су вам свињи болесни?

Узми док је рано!

па и ако нису, а ви одмах поручите чувени прашак „МАСТИН“ дра Трнкоци. За кратко време ћете се уверити, да свињи напредују. **Код сваке кутије има упутство како се даје. Једна кутија ¼ кг. 25 новчића,** а поштом најмање 4 кутије шаље

Лука В. Вучковић
код „Шаргарепе“
Нови Сад.

890 5—5

Препродавцима код 15 кутија рабат!

Нећеш се кајати!

ЖЕНИО БИ СЕ.

СРБИН АДВОКАТ

у добу од 45 година удовац без деце са иметком од 40.000 круна, тражи **женидбе ради отменију СРПКИЊУ ДЕВОЈКУ** или **млађу удовицу** безпрекорног моралног и кућевног васпитања.

Ближе обавештаје даје уз приложену поштанску марку за одговор

банкарска и комисионарна радња
Светозара М. Косовца
у Новом Саду главна улица.

1056 1—4

!! РОДИТЕЉИМА У ПАЖЊУ !!

За наступајућу школску годину, примају се

ЂАЦИ

у стан са раном; стан је снабдевен са школским училима. Где ће се деца у музици, као и уосталим предметима приватно обучавати.

Карл Молнар учитељ
у Новом Сад, Arany utcza 19. sz.

881 4—12

КОНТОАРИСТА

српске народности, српско-хрватском језику вешт, осим тога да зна немачки или мађарски подпуно.

Може добити место у централи једног од бољих осигуравајућих друштава са почетном платом

Препоруку ваља послати под знаком „Szerb“ 1911. Budapest főposta 213 postafiok.

1052 1—1

BOURBON

је без бојадисаног и воденог отиска

НЕ СТВАРА ПЕПО И НЕ МАСТИ,

зато је нешкодљив за пушење (Vergé Combustible). — ЦИГАР-ПАПИР као и ХИЛЗНЕ могу се добити на фабричном стоваришту у свакој главној трафици.

1659 88—100

Papier BOURBON PREMIER QUALITÉ

NOBOCC BOURBON

Свој своме!

СВОЈ СВОМЕ!

Прва српска трговина шећераја и деликатеса на велико (en gros)

МИКИН И СТОЈКОВИЋ

ПРЕКО ПУТА ВЛАДИКИНОГ ДВОРА

У НОВОМ САДУ ТЕЛЕФОН БРОЈ 133 ФАБРИКА ЛЕБА ЋУРЧИЈСКА УЛИЦА
Филијала у Ст. Пазови МАГАЗИНИ, БОГДАНСКА УЛ. БРОЈ 5

НА ВЕЛИКО

препоручује своје најбогатије стовариште праве *гром есенције, сапуна сваке врсте, рафије, плавог камена, штопилова, гуме сваке врсте за каламљење,* финог зејтина за јело, шећера, кафе, пиринца, бадема, лешњика, крупна и ситна грожђа, смокава

сируп, пиле шећера

домаћег, француског коњака, шампањца, ликера, рума највеће стовариште *минералних вода,* лака за патос, *сваковрсних боја,* фирнајза, пемзле, као и сву осталу у ову струку спадајућу робу.

Пошто смо у вези са највећим изворним трговинама, могућно нам је таке јефтине цене ставити. По захтеву ценовник шаљемо франко. Роба је увек на стоваришту свежа. Брза и тачна послуга. — **Најумеренije цене.**

С поштовањем
МИКИН И СТОЈКОВИЋ
Нови Сад код „Тигра“

216 17—52

Свој своме!

СВОЈ СВОМЕ!

„КРОАЦИЈА“

ОСИГУРАВАЈУЋА ЗАДРУГА У ЗАГРЕБУ

једини је домаћи осигуравајући завод.

Утемељена године 1884.

ЦЕНТРАЛА: Загреб, у властитој палачи, угао Маровске и Прерадовићеве улице.

Подружнице и главна заступства:

Осијек, Ријека, Сарајево, Трст, Љубљана и Нови Сад

Ова задруга прима уз повољне увјете слиједеће врсти осигурања:

I. **НА ЉУДСКИ ЖИВОТ:** 1. а) осигурања главница за случај доживљаја и смрти; б) осигурања мираза; в) осигурања животних рента. 2. Пучка осигурања на мале главнице без љечничке прегледбе.

II. **ПРОТИВ ШТЕТЕ ОД ПОЖАРА:** 1. Осигурања зграда (кућа, господарски зграда, (творница). 2. Осигурања покретнина (покућства, дућанске робе, господарских стројева, блага и т. д.). 3. Осигурања пољских плодина (жита, сијена и т д.

III. Против штета од туче. IV. Стаклених плоча против разлупања. V Против незгода. VI. Против провалне крађе.

Задружна имовина у свим одјелима износи	К 2,319.068.21
Од тога темељна главница	К 800.000·—
Годишњи приход премије	К 1,221.748·41
Исплаћене одштете	К 4,323.268·44

440 11—

Српска штампарија дра Светозара Милетић у Новом Саду.